

Інна В'ячеславівна ПОПОВА
аспірантка,
старший спеціаліст Відділу зовнішніх зв'язків,
СК «Глобус» Vienna Insurance Group
вул. А. Іванова 21/17, м. Київ, 01010, Україна
E-mail popova@ic-globus.com
Телефон +380504320345

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ СТРАХОВИКІВ

Попова, І. В. Очікувані зміни законодавства щодо вдосконалення фінансового контролю страховиків [Текст] / Інна В'ячеславівна Попова // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – №1. – С. 321-329. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Проаналізовано нормативну базу, яка регулює страховий ринок, в частині здійснення фінансового контролю страховиків, а саме: оцінки платоспроможності на основі впливу ризиків. Виявлено, що старі методи аналізу платоспроможності не задовольняють сучасних потреб ринку. Розглянуто Проекти Законів України та окреслено зміни, які торкаються запровадження нових вимог до оцінки капіталу страховиків та активів, які репрезентовані страховими резервами та фондами. Зазначено посилення державного контролю над діяльністю страхових компаній. Для уникнення конфлікту державних інтересів і учасників ринку запропоновано створити СРО.

Ключові слова: фінансовий контроль страхових компаній; фінансова криза; економічна нестабільність; недосконалість законодавства; оцінка платоспроможності страховиків; страхові резерви.

Инна Вячеславовна ПОПОВА

ОЖИДАЕМЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА, КАСАЮЩИЕСЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ СТРАХОВЩИКОВ

Аннотация

Проанализирована нормативная база, касающаяся регулирования страхового рынка в части осуществления финансового контроля деятельности страховщиков, а именно: оценки платежеспособности на основе влияния рисков. Обнаружено, что старые методы анализа не удовлетворяют современные потребности рынка. Рассмотрены Проекты Законов Украины и отмечены изменения, связанные с введением новых требований к оценке капитала страховщиков и их активов, представленных страховыми резервами и фондами. Отмечено усиление государственного контроля деятельности страховых компаний. Во избежание конфликта государственных интересов и участников рынка предложено создать СРО.

Ключевые слова: финансовый контроль страховых компаний; финансовый кризис; экономическая нестабильность; несовершенство законодательства; оценка платежеспособности страховщиков; страховые резервы.

Inna Vyacheslavivna POPOVA

Postgraduate,
Senior Specialist of Foreign Relations Department,
IC «Globus» Vienna Insurance Group
A. Ivanov str., 21/17, Kyiv, 01010, Ukraine
E-mail popova@ic-globus.com
Phone: +380504320345

EXPECTED CHANGES IN LEGISLATION REGARDING THE ISSUE OF IMPROVEMENT OF FINANCIAL CONTROL OF INSURERS

Abstract

It has been analyzed the regulatory framework, regarding the regulation of the insurance market, in terms of financial control over activities of insurers, namely: solvency assessment based on risk impact. It has been found out that the old methods of analysis do not meet the current needs of the market. The draft law of Ukraine has been considered and changes have been marked, related to the introduction of new requirements for assessing insurers' capital and assets, which are covered by insurance reserves and funds. Increased state control of insurance companies is noted. To avoid conflict of public interest and market participants it is suggested to create a self-regulatory organization (SRO).

Keywords: *financial supervision of insurance companies; financial crisis and economic instability; inadequate legislation; the assessment of the solvency of insurers; insurance reserves.*

JEL classification: G22, G38, G01

Вагомий внесок у вирішення сучасних проблем ринку страхових послуг шляхом вдосконалення проведення фінансового контролю міжнародним досвідом, адаптованим до вітчизняних умов, зробили наступні вчені та діячі страхового ринку: В. Базилевич, Б. Візіров, О. Гаманкова, В. Ганчак, О. Залетов, В. Левченко, О. Машаро, А. Пінчук та інші. Науковці та дослідники застерігають, що український страховий ринок і надалі потерпає від фінансової нестабільності та недосконалості законодавства, що виявляється у неефективних методиках здійснення контролю страховиків. Тому без удосконалення нормативної бази, без залучення сучасних європейських практик здійснення контролю не можна розраховувати на подальший розвиток страхового ринку.

Метою статті є доведення необхідності здійснення змін у законодавстві України у сфері проведення фінансового контролю страхових компаній з огляду на необхідність, що зумовлена фінансовою кризою та процесами глобалізації.

Щоб зрозуміти потребу та необхідність у реформах страхового законодавства, які торкаються питань контролю та оцінки платоспроможності, розглянемо основні тенденції та перспективи розвитку страхового ринку. Серед позитивних змін першого півріччя 2013 року можна назвати наступні:

- збільшення об'єму отриманих премій за реалізацію компаніями страхових послуг населенню на 597 млн. грн.;
- збільшення прибутку страховиків за рахунок отримання доходу від розміщення депозитів на суму 260 млн. грн.;

- збільшення страхових відшкодувань населенню на 114 млн. грн.;
 - збільшення об'єму інвестування страховиками в основні фонди та нерухомість на 44 млн. грн.;
 - зниження витрат страховиків по кредитах на 35 млн. грн.;
 - збільшення прибутку страховиків по облігаціях на 12 млн. грн.;
- Поряд з позитивними змінами є і негативні, а саме:
- збільшення внутрішнього перестраховування на 2500 млн. грн.;
 - збільшення аквізиційних витрат на 390 млн. грн.;
 - зниження реалізації страхових послуг через філії на 165 млн. грн.;
 - зниження отримання прибутку у страховиків по акціях на 70 млн. грн.;
 - зростання у страховиків кредиторської заборгованості по виплатах на 65 млн. грн.;
 - зниження податкових відрахувань страховиками до бюджету на 58 млн. грн.;
 - зниження у страховиків надходжень від реалізації регресу на 10 млн. грн.

На страховому ринку України останнім часом спостерігається ротація гравців, конкуренція стає дедалі жорсткішою, відбувається скорочення кількості страхових компаній за рахунок підвищення вимог до капіталізації страховиків та проведення жорсткого фінансового контролю з боку державних контролюючих органів, споживачі стають дедалі вимогливішими до вибору компанії, операційна неефективність є дуже високою, що є наслідком значних затрат на ведення страхової

справи. [1, с. 12] У 2013 році спостерігається загальна тенденція до загострення ризиків, що мають значний вплив на діяльність компанії, як внутрішніх, так і зовнішніх (відносно до минулого періоду 2008-2012 рр. ризики не змінилися, але набули інших форм і стали більш небезпечними).

Поряд зі змінами ринок має серйозні проблеми для свого подальшого розвитку, серед яких:

- недостатнє використання потенціалу державно-приватного партнерства у страхуванні;
- використання страхування для оптимізації оподаткування суб'єктів господарювання (схемне страхування);
- невисокий рівень капіталізації та низька якість активів страховиків;
- демпінг, який призводить до дисбалансу зобов'язань та збільшення ризику банкрутства;
- низька якість страхових послуг, що призводить до порушення прав споживачів;
- відсутність у страховиків ефективних механізмів та інструментів управління ризиками, адекватного планування та побудови успішної стратегії розвитку;
- низьке охоплення страховими послугами населення внаслідок недостатнього рівня знань, довіри та страхової культури [2].

Проаналізувавши зміни та проблеми страхового ринку, можемо зробити висновок, що їх вирішення залежить від удосконалення фінансового контролю загалом через зростання ризиків управління активами (ліквідності, рентабельності, диверсифікації, надійності та зворотності інвестицій), збільшення операційних ризиків (збитковості, шахрайства, помилковості у визначенні тарифів тощо), а також існування ринкових, політичних, соціальних та інших ризиків, що впливають на діяльність страхового бізнесу.

Для вирішення деяких проблем державний регулятор – Національна комісія, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, разом з учасниками ринку, ініціюють запровадження низки законодавчих змін, які торкаються питань підвищення ефективності регулювання страхової діяльності через уведення нових норм стосовно врегулювання питань посередництва, ліцензування, платоспроможності, розкриття інформації, державного контролю, аудиту і фінансової звітності, а також реорганізації та ліквідації фінансової установи, які відображені в Проекті Закону України „Про страхування” у новій редакції № 9614 від 19.12.2011 р. [3]

У Проекті розпорядження Нацкомфінпослуг „Про внесення змін до розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 27 листопада 2012 року № 2422 „Про

затвердження Правил проведення перевірок (інспекцій) Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Держфінпослуг” [4], який розроблено з метою: вдосконалення механізму реалізації контрольних та наглядових повноважень Нацкомфінпослуг, підвищення результативності захисту прав споживачів фінансових послуг, забезпечення захисту прав суб'єктів нагляду під час проведення працівниками Нацкомфінпослуг перевірок, шляхом встановлення порядку проведення перевірок з урахуванням кращого досвіду. Цим проектом також пропонується: запровадити такий вид перевірки, як повторна, що дозволяє Нацкомфінпослуг за результатами раніше проведеної планової чи позапланової перевірки провести ще одну; встановити тривалість планової та позапланової виїзної перевірки, що не повинна перевищувати 30 робочих днів, та в разі необхідності може бути продовжена чи навпаки скорочена; встановити механізм зустрічної звірки – методу документального підтвердження у споживачів фінансових послуг, а також доповнено об'єкти перевірки і розширено повноваження уповноваженої особи Нацкомфінпослуг при здійсненні інспекції об'єкта.

Питання скорочення строку виплати страхового відшкодування до 30 днів регулюється проектом № 2007а від 15. 05. 13, що дасть змогу споживачам страхових послуг швидше здійснити ремонт пошкодженого транспортного засобу та скоротити строки страхових виплат [5].

Зробимо аналіз змін законодавства, які стосуються проведення фінансового контролю та оцінки платоспроможності страховиків, що демонструє таблиця 1.

Нові норми законодавства, що регулюють питання платоспроможності та здійснення фінансового контролю, які планується затвердити в новому Законі України «Про страхування», повинні максимально враховувати Європейські вимоги платоспроможності (Solvency II) та міжнародний досвід у сфері управління грошовими потоками в умовах вітчизняного розвитку страхового ринку. Основними змінами, які торкаються системи оцінки платоспроможності страховиків, є:

- застосування нових термінів, які використовуються в міжнародній практиці оцінки платоспроможності страховиків (мінімальний розмір регулятивного капіталу, найкраща оцінка розміру виплат та витрат, маржа ризику, стандартна формула, внутрішня модель страховика та інші);
- чітке визначення страхових ризиків та врахування їх впливу на страхову діяльність

- (андерайтингові, операційні, ринкові ризики та кредитний ризик);
- застосування лінійної формули та коефіцієнтів при розрахунку мінімального розміру регулятивного капіталу;
 - використання стандартної формули, встановленої Уповноваженим органом при розрахунку нормативного розміру регулятивного капіталу, або за погодженою Уповноваженим органом внутрішньою моделлю страховика;
 - встановлення лімітів при застосуванні додаткових вимог до регулятивного капіталу.

Таблиця 1. Зміни у забезпеченні платоспроможності страховиків

ЗУ «Про страхування» № 85/96-ВР від 07. 03. 1996	Проект Закону про внесення змін до деяких законів України та виклад Закону України "Про страхування" у новій редакції № 9614 від 19. 12. 2011
1	2
Мінімальний розмір статутного фонду (гарантійного депозиту) страховика, який займається видами страхування іншими, ніж страхування життя, встановлюється у сумі, еквівалентній 1 млн. євро, а страховика, який займається страхуванням життя, 10 млн. євро за валютним обмінним курсом валюти України. (ст. 30 ЗУ «Про страхування»)	Мінімальний розмір регулятивного капіталу розраховується згідно з частиною четвертою цієї статті та не може бути меншим, ніж: 1) 22 млн. грн. для страховиків, що здійснюють страхування у класах страхування інших, ніж ті, що належать до галузі страхування життя, 2) 32 млн. грн. для страховиків, що здійснюють діяльність зі страхування великих ризиків, визначених цим Законом; 3) 32 млн. грн. для страховиків, що здійснюють страхування у класах, що належать до галузі страхування життя. (ст. 114, ч. 3)
	Мінімальний розмір регулятивного капіталу розраховується за класами страхування за лінійною формулою, що містить відповідні коефіцієнти та усі або деякі з таких величин: 1) нетто технічні резерви – розмір технічних резервів, розрахований відповідно до статті 115 цього Закону за вирахуванням частки перестраховиків у таких резервах; 2) нетто премії – сума страхових премій, нарахованих за звітний період за договорами страхування, співстрахування та вхідного перестраховування, за вирахуванням частки страхових премій, що належить перестраховику за переданий у звітному періоді у перестраховування ризик; 3) сума під ризиком – сума, що розраховується як частина страхової суми або поточної вартості анuitету, що підлягає виплаті при настанні смерті або непрацездатності, яка перевищує розмір сформованих технічних резервів на звітну дату та за вирахуванням частки перестраховика за кожним договором страхування, що містить страхування на випадок смерті та/або непрацездатності (інвалідності) та/або втрати здоров'я, за умови, що страховий випадок (смерть або непрацездатність) наступить безпосередньо на останню звітну дату; 4) відкладені податкові зобов'язання, пов'язані з договорами страхування, співстрахування та вхідного перестраховування; 5) зміна витрат на ведення справи понад розмір, врахований при розрахунку технічних резервів. Лінійна формула та її коефіцієнти затверджуються Уповноваженим органом та підлягають перегляду не рідше ніж 1 раз на 24 місяці та не частіше ніж 1 раз на 12 місяців.

Продовження таблиці 1

1	2
	<p>У разі, якщо розрахований за лінійною формулою мінімальний розмір регулятивного капіталу становить менше ніж 25% від нормативного розміру регулятивного капіталу, розрахованого відповідно до частини п'ятої цієї статті цього Закону, то розрахований мінімальний розмір регулятивного капіталу встановлюється у розмірі 25% від нормативного розміру регулятивного капіталу, розрахованого відповідно до частини п'ятої цієї статті цього Закону.</p> <p>У разі, якщо розрахований за лінійною формулою мінімальний розмір регулятивного капіталу становить більше ніж 45% від нормативного розміру регулятивного капіталу, розрахованого відповідно до частини п'ятої цієї статті цього Закону, то розрахований мінімальний розмір регулятивного капіталу встановлюється у розмірі 45% від нормативного розміру регулятивного капіталу, розрахованого відповідно до частини п'ятої статті 73 цього Закону.</p>
<p>Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, на будь-яку дату дорівнює більшій з визначених величин, а саме:</p> <p>перша – підраховується шляхом множення суми страхових премій за попередні 12 місяців на 0,18 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових премій зменшується на 50 відсотків страхових премій, належних перестраховикам;</p> <p>друга – підраховується шляхом множення суми страхових виплат за попередні 12 місяців на 0,26 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових виплат зменшується на 50 відсотків виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховування.</p> <p>Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює страхування життя, на будь-яку дату дорівнює величині, яка визначається шляхом множення загальної величини резерву довгострокових зобов'язань (математичного резерву) на 0,05.</p>	<p>Порядок розрахунку нормативного розміру регулятивного капіталу встановлюється Уповноваженим органом з урахуванням того, що мають бути враховані всі зазначені в цій частині ризики та встановлені окремі вимоги до розрахунку частин нормативного регулятивного капіталу, кожна з яких призначена для покриття одного з таких ризиків:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) андерайтингові ризики для страховиків, які здійснюють страхування за класами страхування іншими, ніж ті, що належать до галузі страхування життя, зокрема ризики неадекватної тарифікації, ризики неадекватного резервування, ризики настання катастрофічних подій, ризик передчасного припинення дії договорів; 2) андерайтингові ризики для страховиків, які здійснюють страхування за класами страхування, що належать до галузі страхування життя, зокрема ризики змін у рівнях смертності, захворюваності, ризик зміни вартості витрат на ведення справи, ризик перегляду вартості ануїтетів, ризик передчасного припинення дії договорів, ризик настання катастрофічних подій; 3) андерайтингові ризики для страховиків, які здійснюють страхування за класами страхування, визначеними пунктом третім частини другої статті 6 цього Закону та пунктом другим частини третьої статті 6 цього Закону, зокрема ризик зміни вартості витрат на ведення справи, ризик змін у частоті, розмірі та часі настання збитку, епідемічні ризики, разом із ризиком нестандартної концентрації збитків при епідемії; 4) ризик зміни ринкової вартості фінансових інструментів або зміни в ринкових індикаторах, що можуть вплинути на величину активів та/або зобов'язань страховика (ринковий ризик), зокрема зміни ставки доходності, зміни вартості акцій, зміни вартості облігацій, зміни вартості нерухомого майна, валютні ризики, ризики, що пов'язані з недостатньою диверсифікацією інвестицій або надмірною експозицією в одного емітента або групи емітентів цінних паперів;

Продовження таблиці 1

1	2
	<p>5) ризик неплатоспроможності третьої сторони за договірними зобов'язаннями або кредитний ризик, зокрема ризик банкрутства перестраховика або виконання ним зобов'язань щодо договорів перестраховування несвоєчасно або не в повному обсязі, ризик безнадійності дебіторської заборгованості страхового посередника;</p> <p>6) операційні ризики, зокрема ризики персоналу, ризики зовнішнього середовища, організаційні ризики, інформаційні ризики, зокрема правові ризики, але разом із стратегічними ризиками (наприклад, репутаційні). При цьому встановлений Уповноваженим органом порядок розрахунку нормативного розміру регулятивного капіталу має також враховувати, що такий розрахунок може здійснюватися або за визначеною Уповноваженим органом стандартною формулою або за погодженою Уповноваженим органом внутрішньою моделлю, розробленою страховиком. Страховик повинен запровадити систему управління ризиками з визначенням стратегії, політики, процесів та процедур, для забезпечення безперервного здійснення ідентифікації, вимірювання (оцінювання), моніторингу, управління (контролю) та звітності щодо ризиків, з якими він має справу або може мати справу в майбутньому (як щодо кожного ризику, так і на агрегованому рівні) та їх взаємозалежності (кореляції). Політика управління ризиками повинна бути у письмовій формі, затверджена страховиком та наведена на вимогу Уповноваженого органу.</p>
<p>Установити, що страховики, які мають право укладати договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, формують та ведуть облік страхового резерву збитків, які виникли, але не заявлені, та страхового резерву коливань збитковості в обов'язковому порядку. { Статтю 31 доповнено частиною згідно із Законом N 1961-IV (1961-15) від 01. 07. 2004 }</p> <p>Страхові резерви в обсягах, що не перевищують технічних резервів, а для страхових компаній із страхування життя – математичних резервів, утворюються у тих валютах, у яких несуть відповідальність за своїми страховими зобов'язаннями. Страхові резерви поділяються на технічні резерви і резерви із страхування життя (математичні резерви). Формування резервів із страхування життя, медичного страхування і обов'язкових видів страхування здійснюється окремо від</p>	<p>Розмір технічних резервів повинен розраховуватися як сума найкращої оцінки розміру виплат та витрат, визначеної відповідно до частини четвертої цієї статті, та маржі ризику, визначеної відповідно до частини п'ятої цієї статті. Найкраща оцінка розміру виплат та витрат повинна відповідати зваженій на вірогідність середній величині майбутніх грошових потоків з урахуванням вартості грошей у часі (очікувана поточна вартість майбутніх грошових потоків) з використанням безризикової ставки доходності, структуру якої встановлено Уповноваженим органом. Вхідні грошові потоки мають, зокрема, містити: – майбутні страхові премії; – надходження за рахунок регресів (суброгації) та порятованого майна. Вхідні грошові потоки не повинні містити доходи від інвестицій, зокрема проценти, дивіденди тощо. Вихідні грошові потоки мають бути розподілені на: 1) страхові виплати, разом із додатковими виплатами у вигляді бонусів незалежно від того, гарантовані вони чи ні умовами договорів страхування (перестраховування); 2) витрати на обслуговування виконання страховиком (перестраховиком) усіх своїх зобов'язань за чинними договорами страхування (перестраховування) у вигляді адміністративних витрат, витрат на управління інвестиціями, витрат на врегулювання страхових</p>

Продовження таблиці 1

1	2
<p>інших видів страхування. Страховики можуть прийняти рішення про запровадження з початку календарного року згідно з встановленою Уповноваженим органом методикою формування і ведення обліку таких технічних резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя:</p> <ul style="list-style-type: none"> – резерв незароблених премій; – резерв заявлених, але не виплачених збитків; – резерв збитків, які виникли, але не заявлені; – резерв катастроф; – резерв коливань збитковості. 	<p>збитків, аквізиційних витрат, разом із комісійними витратами, які, як очікується, можуть настати в майбутньому. Витрати містять як прямі, так і накладні витрати.</p> <p>3) інші витрати, пов'язані з виконанням зобов'язань за договорами страхування (перестраховання), у вигляді, зокрема, сплати податків, судових витрат, курсових витрат.</p> <p>Вихідні грошові потоки мають враховувати інфляцію витрат та виплат.</p> <p>Найкраща оцінка розміру виплат та витрат повинна розраховуватися без зменшення на суми, що отримуються від перестраховиків, які розраховуються окремо відповідно до частини сьомої цієї статті.</p> <p>Для кожної однорідної групи ризику повинні бути розраховані такі складові частини технічних резервів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – найкраща оцінка розміру виплат та витрат, пов'язаних з чинними договорами страхування (перестраховання), за якими настання страхових випадків очікується в майбутньому; – найкраща оцінка розміру виплат та витрат, пов'язаних з чинними договорами страхування (перестраховання), за якими страхові випадки настали, але не врегульовані, незалежно від того, чи були такі страхові випадки заявлені чи ні; – маржа ризику, загальна для цих двох найкращих оцінок розміру виплат та витрат. <p>Страховик (перестраховик) повинен забезпечити внутрішні процеси та процедури, що гарантують якість даних (інформації) для відповідного, повного та точного розрахунку технічних резервів. Вимоги до таких процесів та процедур встановлюються Уповноваженим органом.</p>

Джерело: ЗУ «Про страхування» № 85/96-ВР від 07. 03. 1996 [6], Проект Закону про внесення змін до деяких законів України та виклад Закону України "Про страхування" у новій редакції № 9614 від 19. 12. 2011 [4].

Попри те, що страховий ринок потребує негайного вирішення наявних проблем, які повинні бути відрегульованими вищевказаними проектами законів, шлях їх узгодження є дуже неоднозначним та суперечливим, оскільки з уведенням нових законодавчих норм значно обмежуються права страховиків і з'являється більше повноважень для уповноваженого органу (державного регулятора – Нацкомфінпослуг), де можливі зловживання з боку контролюючого органу та дискримінація страховиків, що можна простежити у наступних статтях:

- ст. 39, згідно з якою для реєстрації страховика у Державному реєстрі фінансових установ та отримання ліцензії потрібно більше 15 документів. Зайвою у цьому переліку виглядає необхідність подання бізнес-плану та стратегії діяльності, розрахованої на п'ять років. Ці документи не є обов'язковим для виконання.

Водночас вони можуть бути використані як підстава для відмови у видачі ліцензії страховику;

- ст. 52 щодо погодження призначення директора та одного із заступників директора філії страховика-нерезидента з Уповноваженим органом, оскільки державний орган повинен встановлювати вимоги, яким має відповідати певна посадова особа недержавної юридичної особи, а не визначати їх персоналії;
- ст. 74 щодо необхідності отримання дозволу Уповноваженого органу на реорганізацію страховика;
- ст. 77 щодо необхідності отримання згоди Уповноваженого органу на ліквідацію страховика з ініціативи власників;
- ст. 102 щодо затвердження Уповноваженим органом Положення про централізовані

страхові резервні фонди, оскільки названі фонди утворюються страховиками;

У проекті відсутні норми, які регулюють діяльність таких учасників страхового ринку, як аварійні комісари (їх об'єднання), аджастери, сюрвейвери тощо. До того ж у проекті чітко не визначено, чим саме вони мають займатися.

Варто також звернути увагу на необхідність доопрацювання питань, пов'язаних із створенням та діяльністю саморегулювальних організацій у сфері страхування. У проекті розглядаються лише питання об'єднання страховиків (ст. 10 проекту) та професійного об'єднання актуаріїв (ст. 100 проекту). Водночас питання саморегулювальних організацій інших професійних учасників страхового ринку, визначених у ст. 5, у проекті майже не регулюються, попри те, що вже створені проекти відповідних нормативних актів, які регулюють питання їх діяльності [7]

Вирішення та збалансування інтересів всіх учасників ринку можливе шляхом колективного обговорення та опротестування дискримінаційних норм Проектів закону через об'єднання страховиків ЛСОУ та подання в Нацкомфінпослуг пропозицій щодо вдосконалення нормативної бази. Активне втручання страховиків у формування Законів України дозволить створити зв'язок між владою та бізнесом і зміцнити державно-приватне партнерство у страхуванні.

Необхідність вдосконалення внутрішнього фінансового контролю страховика обумовлюється появою нових ризиків, вимог державного регулятора – Нацкомфінпослуг, що є наслідком процесів глобалізації, необхідності відповідності міжнародним нормам та Європейським стандартам. У Проекті розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Порядку проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах» [8], який розроблено з метою виконання вимог пункту 21 частини першої статті 28 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та підпункту 29 пункту 4 Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затвердженого Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070, основними

положеннями є визначення: організаційної структури та вимог до служби внутрішнього аудиту (контролю); цілей, завдань та функцій служби внутрішнього аудиту (контролю); прав та обов'язків служби внутрішнього аудиту (контролю); порядку оформлення результатів внутрішнього аудиту (контролю); порядку контролю Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг за роботою служби внутрішнього аудиту (контролю). Поряд з вирішенням важливого питання контролю є і недоліки проекту: значний вплив державного регулятора на діяльність внутрішньої служби аудиту (контролю):

1. У Розділі II (Організаційна структура та вимоги до служби внутрішнього аудиту (контролю)) в п. 5 – «Інформація про призначену посадову особу служби внутрішнього аудиту (контролю) надсилається до Нацкомфінпослуг у встановленому нею порядку».
2. У Розділі VIII (Контроль Нацкомфінпослуг за роботою служби внутрішнього аудиту (контролю)) в п. 3 «За письмовим запитом Нацкомфінпослуг фінансова установа зобов'язана надати звіт служби внутрішнього аудиту (контролю), а також іншу інформацію з питань компетенції служби внутрішнього аудиту (контролю)».

Вирішення суперечностей можливе за рахунок подання пропозицій щодо вдосконалення нормативного акту до контролюючого органу, а також обговорення Проекту на комітетах ЛСОУ.

Вдосконалення здійснення фінансового контролю, як внутрішнього, так і зовнішнього, дозволить вирішити низку проблем страхового ринку, а також уникнути непередбачуваних витрат, пов'язаних із загостренням ризиків, притаманних діяльності страхових компаній. Достатня капіталізація страховиків та проведення своєчасного контролю є основними факторами управління економічним розвитком компанії та страхового ринку, що дозволить врегулювати питання чисельності страхових компаній, зробити ринок більш прозорим та відкритим для споживачів фінансових послуг.

Список літератури

1. Залетов, О. М. Страховий ринок України: підсумки 6 місяців 2013 р. [Текст] / Олександр Залетов // журнал *Insurance Top* Підсумки 1 півріччя 2013 р. ; [редкол. : О. Залетов, (гол. редактор), М. Бризгалов, Н. Внукова] – К. УНДІ Права та економічних досліджень, 2013. – № 3 (43). – 77 с. ;
2. Інформація про діяльність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за квітень 2013 року [Електронний ресурс] / Б. Візіров Голова Нацкомфінпослуг //: інтернет – журнал *форіншурер* [редкол. О. Паращак, Н. Лисенко], розділ *Страховий нагляд*. – К. : 2013 – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/13/06/05/4598>;
3. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України та виклад Закону України "Про страхування" у новій редакції від 19. 12. 2011, № 9614;

-
4. Проект розпорядження Нацкомфінпослуг „Про внесення змін до розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 27 листопада 2012 року № 2422 „Про затвердження Правил проведення перевірок (інспекцій) Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг“;
 5. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів" від 15. 05. 2013, № 2007а;
 6. Закон України «Про страхування» від 07. 03. 1996№ 85/96-ВР;
 7. Проект Закону України «Про саморегулюючі організації» від 16. 07. 2009, № 4841;
 8. Проект розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Порядку проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах» від 10. 10.2013 р.

References

1. Zaletov, A. M. (2013). *Insurance Market in Ukraine : results of 6 months of 2013. Journal of Insurance Top Results* H1 2013, 3 (43), 77.
2. *Information on the activities of the National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets, in April 2013. (2013). Forinsurer. Retrieved September 15, 2013, from : <http://forinsurer.com/public/13/06/05/4598>.*
3. *Draft Law on Amending Certain Laws of Ukraine and a statement of the Law of Ukraine "On Insurance" in the new edition of 19.12.2011, № 9614. (2012).*
4. *Draft order Natskomfinposlul "On Amendments to the order of the National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets of November 27, 2012 № 2422 " On Approval of the Rules of inspections (inspections) by the National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets ". (2012).*
5. *Draft Law on Amending the Law of Ukraine " On mandatory insurance of civil liability of vehicle owners " of 15. 05. 2013, № 2007. (2013).*
6. *Law of Ukraine "On Insurance" from 07.03.1996 85/96-VR number. (1996).*
7. *Draft Law of Ukraine "On the self-regulatory organization" 16.07.2009, № 4841. (2009).*
8. *Draft order Natskomfinposlul "On approval of the Internal Audit Department (control) in financial institutions " 10.10.2013. (2013).*

Стаття надійшла до редакції 30.10.2013 р.